

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

**Кафедра технологій дистанційного навчання та цифрової дидактики
в дошкільній освіті**

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Г.КОРОЛЕНКА**

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції

(2-3 березня 2023 року)

м.Харків

УДК 37.091.33:004

Головний редактор:

БОЙЧУК Юрій – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Редакційна колегія:

ВОРОЖБИТ-ГОРБАТЮК В.В – доктор педагогічних наук, професор, старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В.В.Сташиса Національної Академії правових наук України.

ДОЦЕНКО С.О. – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри технологій дистанційного навчання та цифрової дидактики в дошкільній освіті, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ПОНОМАРЬОВА Н.О. – доктор педагогічних наук, професор, декан фізико-математичного факультету, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ТАРАРАК Н.Г. – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії, технологій і методик дошкільної освіти, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ТАНЬКО Т.П. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету дошкільної освіти, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ЧАПЛИГІНА А.Б. – доктор біологічних наук, професор, професор, завідувачка кафедри зоології, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ОЛЕФІРЕНКО Н.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри інформатики, Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

ШАПОВАЛОВА Олена – начальник редакційно-видавничого відділу ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 3 від 15 березня 2023 року)*

Цифрова трансформація освіти та науки : матеріали I Всеукраїнських науково-практичної конференції, 2-3 берез. 2023 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. – Харків, 2023. – 272 с.

У збірнику відображено тези I Всеукраїнської науково-практичної конференції, метою якої було об'єднання українських науковців для обговорення актуальних проблем цифровізації освіти і науки; обмін досвідом та науковими розробками, презентування своїх новаторських ідей, які можуть привернути увагу широкого кола фахівців і стати предметом дискусії.

Матеріали стануть у пригоді науковцям, учителям, докторантам, аспірантам, викладачам закладів вищої освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2023

Дмитренко В., Загородня Ю., Прохорчук К. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ЧЕРКАСЬКОМУ РЕГІОНІ: ПРОЕКТНЕ НАВЧАННЯ, ВІРТУАЛЬНІ ЕКСПЕРИМЕНТИ ТА ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ....	154
Дорожко І., Малихіна О., Туріщева Л. ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	158
Єфименко М., Мога М., Абуков О., ТЕХНІЧНІ СИСТЕМИ ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ (Т С З З) У ФОРМУВАННІ КИСТЬОВИХ ФУНКЦІЙ ДОШКІЛЬНИКІВ В КОНТЕКСТІ ПОЛПШЕННЯ МОВЛЕННЯ.....	162
Кацедан О. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА НОВОГО ПОКОЛІННЯ.....	167
Кошелева Н. СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	170
Кузьменко А. ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЛЯ ОСІБ З ДИСЛЕКСІЄЮ.....	176
Подуфалова Т. ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ «ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО» НА ПЛАТФОРМІ MOODLE ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	180
Рябець І., Рябець С. ВИКОРИСТАННЯ СНАТГРТ В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ	186
Сімакова С. РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	189
Татаренко В. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	195
Токарев П. ДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ	197
Холодова Д. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЦИФРОВИХ ІННОВАЦІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	200

ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ «ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО» НА ПЛАТФОРМІ MOODLE ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Тетяна ПОДУФАЛОВА

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри практики англійського усного і писемного мовлення, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, м. Харків

В умовах сьогодення, коли основною формою навчання в українських закладах вищої освіти на територіях ведення бойових дій є дистанційна, одним із першочергових завдань є розробка дистанційних електронних навчальних курсів, що є, у свою чергу, невід'ємним елементом цифрової трансформації освітнього середовища. У Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди цифрове (електронне) освітнє середовище з 2020 року створюється засобами платформи Moodle, що забезпечує дистанційне навчання (онлайн навчання за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій через мережу Інтернет). Визначено загальні принципи, технології та методичку створення дистанційних курсів засобами Moodle в умовах змішаної та дистанційної форм навчання [6; 7], особливості організації моніторингу навчальних досягнень здобувачів освіти засобами ресурсів цієї платформи [2]. Проте необхідним є також визначення специфіки створення дистанційних курсів відповідно до профілю освітньої програми та кваліфікації фахівців, тобто специфіки розробки дистанційних курсів окремих дисциплін певних спеціальностей. Науковцями окреслено можливості використання Moodle у викладанні дисциплін філологічних спеціальностей, зокрема української мови і літератури [3], англійської мови і літератури [1] та ін.

Мета цієї розвідки – визначити технологію створення дистанційного електронного навчального курсу «Лінгвокраїнознавство» на платформі Moodle для здобувачів вищої освіти філологічних спеціальностей зі спеціалізацією «Англійська мова» (як друга іноземна). **Технологія** інтерпретується нами як послідовне, поетапне застосування низки методів (прийомів), спрямованих на створення дистанційного курсу, що охоплює планування, проєктування та

структурування курсу, формування його навчального контенту, визначення принципів/чинників відбору типів діяльності та ресурсів платформи Moodle, моніторинг навчальних досягнень здобувачів, апробацію курсу.

Створення дистанційного курсу «Лінгвокраїнознавство» здійснювалося на базі робочої навчальної програми дисципліни [4] та відповідно до Положення про створення та сертифікацію електронного навчального курсу в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди [5].

На етапі **планування** та **проектування** визначаються цільова аудиторія, мета, завдання, очікувані результати навчання, зазначені також у програмі [4]. Курс «Лінгвокраїнознавство» призначений для здобувачів другого (бакалаврського) рівня вищої освіти четвертого року денної форми навчання Українського мовно-літературного факультету імені Г. Ф. Квітки Основ'яненка Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, які навчаються за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (російська)). Він входить до складу блоку дисциплін вільного вибору «Англійська мова» та є важливим елементом курсу підготовки спеціалістів із лінгвістики та методики навчання філологічних дисциплін, що забезпечує формування лінгвістичної, комунікативної, лінгвокраїнознавчої, соціокультурної компетентностей здобувачів, необхідних для здійснення майбутньої професійної діяльності, зокрема навчання іноземної (англійської) мови в закладах середньої освіти, та для здійснення міжкультурної комунікації. Метою вивчення дисципліни «Лінгвокраїнознавство» є комплексний опис історії, географії і культури Великої Британії в їх безпосередньому зв'язку з актуальними проблемами розвитку англійської мови. Вивчення цієї дисципліни необхідне для усвідомлення здобувачем взаємозв'язку історії, культури та географії країни, зокрема Великої Британії, з розвитком та сучасним станом мови цієї країни, зокрема англійської мови.

Структурування курсу здійснювалося відповідно до загальних вимог до створення дистанційних курсів [5], залежно від тематики та змісту модулів

курсу, форм та видів навчальної діяльності. Курс складається з таких компонентів (розділів, секцій): Загальна інформація про курс, Модуль 1, Модуль 2, Самостійна робота_Модуль 1, Самостійна робота_Модуль 2, Модульний контроль, Підсумковий контроль. Розділ «Загальна інформація про курс» містить Візитівку («рекламу», стислу інформацію про курс, подану ресурсом «Файл» формату PDF), Форум (для розміщення посилання на відеоконференцію онлайн-занять у синхронному режимі, для оголошень, новин), Відомості про автора курсу (гіперпосилання на сторінку викладача на сайті університету), Силабус (файл формату PDF), Методичні рекомендації щодо роботи з курсом (розміщено ресурсом «Сторінка»), Критерії оцінювання за видами діяльності (розміщено ресурсом «Сторінка»), Глосарій (містить ключові терміни, тематичні лексичні одиниці та їх дефініції), Список рекомендованої літератури (містить як друковані джерела, так і електронні, розміщені в мережі Інтернет), Загальний чат (для онлайн-спілкування під час виконання самостійної роботи), Зміст модулів (файл формату PDF). Решта розділів курсу містять навчальний контент.

Формування навчального контенту поєднує відбір навчального матеріалу та, відповідно, відбір ресурсів і видів діяльності із загального інструментарію платформи Moodle. Навчальний матеріал відбирається відповідно до тематики та змісту модулів і рівня володіння здобувачами англійської мови. Курс складається з двох змістових модулів: Модуль 1_Історія, історико-культурні реалії Великої Британії та Модуль 2_Реалії сучасного життя Великої Британії, що представлені відповідними розділами. Згідно з програмою [4], Модуль 1 представлено лекціями, Модуль 2 – семінарами.

Відбір типів діяльності та ресурсів платформи Moodle залежить від таких чинників: форма організації діяльності (навчальні заняття, самостійна робота, контроль), вид навчальних занять (лекція, семінар), компетентність (навички), що формується, режим (синхронний, асинхронний, відеоконференція). Лекція, наприклад, може бути подана трьома способами та

відповідним типом ресурсу або діяльності Moodle: 1) як PDF файл, який містить план, основні питання лекції та текст лекції із зображеннями, малюнками тощо, плюс завдання на перевірку розуміння, засвоєння матеріалу лекції, що подаються діяльністю «Тест»; 2) діяльністю «Лекція/Урок» із покроковим, посторінковим поданням матеріалу та завданнями (питаннями) до кожного пункту (частини, розділу) лекції; 3) діяльністю «Інтерактивний контент» (H5P) типу «Course Presentation», що складається зі слайдів із текстом лекції та в разі потреби із зображеннями (кожний слайд стисло репрезентує частину лекції) та зі слайдів із завданнями (питаннями різних типів) до кожної частини лекції або наприкінці лекції. Нами обрано перший спосіб подання лекції: лекції зазвичай проводяться нами в синхронному режимі, здобувач може користуватися матеріалом лекції під час читання лекції викладачем. Завдання до лекції можна виконувати як домашню роботу. У нашому курсі до кожної лекції створено такі типи завдань (діяльності): тест із питаннями «Правильно/неправильно» або «Багатоваріантне питання» (на перевірку розуміння та засвоєння матеріалу), тест із питаннями «Відповідність» або «Коротка відповідь» (для перевірки та засвоєння певної лексики), один із типів інтерактивного контенту: Fill in the Blanks, Multiple Choice, Mark the Words, Drag the Words, Find the Words, Crossword, Summary тощо (на перевірку розуміння та засвоєння матеріалу лекції або певної лексики). Другий та третій способи подання лекції, на нашу думку, підходять до асинхронного режиму. Проте PDF файл із повним текстом лекції (перший спосіб) можна замінити Інтерактивним контентом «Course Presentation» (третій спосіб), тобто варіювати типи діяльності та ресурсів. Додатковим елементом Модулю 1 (як усього модулю, так і окремої лекції) може бути Інтерактивний контент «Timeline», що дозволяє розмістити послідовність подій у хронологічному порядку. Як завдання для здобувачів, що полягає в розміщенні подій у хронологічному порядку, можна використовувати Інтерактивний контент «Sort the Paragraphs».

Семінари можна подати такими же способами й типами діяльності та ресурсів, як і лекцію, але в разі проведення семінару в синхронному режимі

частину завдань треба дати як домашнє завдання перед проведенням семінару в режимі відеоконференції, на якому обговорюватимуться основні питання теми та виконані завдання, а частину – після семінару на перевірку засвоєння матеріалу. Кожне завдання, створене засобами Moodle, має мати інструкцію щодо виконання, критерії оцінювання, термін виконання та обмеження в часі. Для проведення семінарів онлайн без відеоконференцій можна використовувати Форум або Чат.

Основні форми самостійної роботи – реферування (письмовий стислий переказ) змісту тексту або відео, перегляд відео та виконання тестових завдань до нього, проєктна робота. Реферування залучає ресурс «Веб-посилання» на інтернет-джерело з текстом або відео та діяльність «Завдання» з інструкцією щодо виконання, критеріями оцінювання та типом подання відповіді «Завантаження файлу» (у файлі має міститися стислий переказ). Альтернативою Завдання може бути Інтерактивний контент «Summary». Для перегляду відео подається Веб-посилання. Завдання на перегляд відео подаються діяльностями «Завдання» та «Тест» із різними типами питань. Альтернативою може бути Інтерактивний контент «Interactive Video» з різними типами питань.

Моніторинг навчальних досягнень здобувачів охоплює поточний, модульний та підсумковий контролі. Поточний контроль здійснюється за допомогою всіх видів діяльності обох модулів, описаних вище, модульний та підсумковий контроль – за допомогою комплексного Тесту з різними типами питань (у разі потреби використовується Банк питань). Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою. Більшість видів діяльності (Лекція/урок, Тест, Інтерактивний контент) має автоматичне оцінювання (у створенні діяльності виставляється максимальний бал 100). Діяльність «Завдання» оцінюється викладачем вручну за зазначеними критеріями.

Апробація курсу дає змогу визначити його переваги й недоліки та внести необхідні корективи для усунення останніх. Оскільки наш курс ще в стадії

апробації, визначення та аналіз недоліків курсу становить перспективу розвідки.

Розроблений курс може використовуватися в умовах змішаного та дистанційного навчання. Дистанційне навчання може здійснюватися в синхронному режимі – одночасне використання платформи Moodle та платформ відеоконференцій (Google Meet, Zoom тощо) – та асинхронному – автономно, безконтактно, зокрема здобувачами, які навчаються за індивідуальним графіком.

Література:

1. Бодик О. П. Особливості створення дистанційного курсу для студентів-філологів засобами платформи Moodle. URL: <https://2021.moodlemoot.in.ua/course/view.php?id=18> (дата звернення: 20.02.2023).
2. Доценко С. О., Москаленко В. В., Лебедева В. В. Технології дистанційного навчання (Moodle): моніторинг навчальних досягнень: навч. посіб. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2023. 84 с.
3. Павленко О. М., Шаров С. В., Москальова Л. Ю., Шарова Т. М., Коваленко А. С. Реалізація дистанційної форми навчання засобами платформи Moodle у процесі підготовки майбутніх філологів. *Інженерні та освітні технології*. 2019. Т. 7. № 3. С. 106–121. URL: <https://doi.org/10.30929/2307-9770.2019.07.03.10> (дата звернення: 20.02.2023).
4. Подуфалова Т. В. Робоча програма навчальної дисципліни «Лінгвокраїнознавство» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (російська)). Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. 22 с.
5. Положення про створення та сертифікацію електронного навчального курсу. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. 17 с. URL: <http://hnpu.edu.ua/uk/normatyvna-dokumentaciya-universytetu> (дата звернення: 15.02.2023).

6. Прокопенко А. І., Доценко С. О., Москаленко В. В., Лебедева В. В., Толяренко Н. І., Алієв Х. М. Технології дистанційного навчання: діяльності та ресурси MOODLE: навч. посіб. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2021. 50 с.

7. Прокопенко А. І., Підчасов Є. В., Москаленко В. В., Доценко С. О., Лебедева В. В. Технології дистанційного навчання: методологія створення та супроводу навчальних курсів: навч. посіб. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди; «Мірта», 2019. 81 с.

ВИКОРИСТАННЯ CHATGPT В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

Іван РЯБЕЦЬ

здобувач освітнього ступеню бакалавр за спеціальністю 015 Професійна освіта (Цифрові технології) факультету математики, природничих наук та технологій, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький

Сергій РЯБЕЦЬ

кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри технологічної та професійної освіти, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький

Дистанційне навчання складає на сьогодні чи не найважливішу частину життя студентів у сучасному суспільстві. За допомогою ІТ вони отримують інформацію про всі аспекти майбутньої професії. Така інтегрованість дистанційного навчання в різні сфери людської діяльності зумовлена високим технологічним розвитком та швидкоплинністю інформації, що в першу чергу впливає на ринок праці в цілому. У цьому контексті логічним включенням до повсякденного освітнього процесу є використання нових способів пошуку та опрацювання інформації. Саме такі можливості й мають нейронні мережі або іншими словами – штучний інтелект. Адже він може запам'ятати набагато більше матеріалу ніж людський мозок та до того ж якісно його опрацювати. Виходячи з цього, доречним було б розглянути можливості чат-боту ChatGPT, який набуває все більшої популярності в усьому світі.

ChatGPT – це сучасний помічник кожного студента чи викладача, а в умовах сучасної онлайн освіти може бути корисним інструментом для